

Využívanie vybraných aktivizačných techník u seniorov s demenciou

PhDr. Iveta Ondriová, PhD., PhDr. Terézia Fertal'ová, PhD.

Katedra ošetrovateľstva, Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove

Syndróm demencie vzniká na základe difúzneho poškodenia mozgu, patrí medzi najčastejšie a najobávanejšie ochorenia vyššieho veku. Človek stráca schopnosť vykonávať zmysluplné činnosti, chápať okolité dianie, stráca sebestačnosť a stáva sa denne závislým od druhej osoby. Postupne sa rozvíjajú poruchy pamäti, orientácie, intelektu, myslenia, emócií, sociálnych funkcií. Dôležitou súčasťou manažmentu demencií sú nefarmakologické prístupy. Cieľom nefarmakologickej liečby je zachovanie, prípadne zlepšenie úrovne hrubej a jemnej motoriky, chôdze, sebestačnosti a kognitívnych funkcií, zmysluplné vyplnenie voľného času a aktivít denného života, zlepšenie verbálnej a neverbálnej komunikácie chorého s príbuzným, sestrou, sociálnym pracovníkom, opatrovateľom.

Kľúčové slová: demencia, senior, kognitívne funkcie, nefarmakologické postupy.

Use of selected activation techniques in seniors with dementia

Dementia syndrome is caused by diffuse damage to the brain and is one of the most common and feared diseases of older people. A person loses the ability to perform meaningful activities, understand the surrounding events, loses self-sufficiency and gradually becomes dependent on another person. Disorders of memory, orientation, intellect, thinking, emotions, and social functions gradually develop. Non-pharmacological approaches are an important part of dementia management. The goal of non-pharmacological treatment is to preserve or improve the level of gross and fine motor skills, walking, self-sufficiency and cognitive functions, meaningful fulfillment of free time and activities of daily life, improvement of the patient's verbal and non-verbal communication with relatives and nurses, social workers, caregivers.

Key words: dementia, seniors, cognitive functions, non-pharmacological procedures.

Úvod

Demencie predstavujú pre spoločnosť veľmi vážny problém z hľadiska sociálneho aj ekonomického. V súčasnosti je pri väčšine demencií včasným začatím terapie možné priebeh ochorenia spomaliť a oddialiť ťažké štádiá s odkázanosťou na starostlivosť okolia (1). Syndróm demencie sa rozvíja pozvoľna, podľa toho, ako je postihnutá mozgová hmota. Pri náhlom poškodení mozgu je rozvoj syndrómu rýchly. U väčšej časti pacientov s demenciou je najskôr postihnutá pamäť, postupne súdnosť, logické uvažovanie, výko-

nové funkcie, orientácia, až nakoniec dochádza k stavu ťažkej intelektovej deteriorácie. V priebehu ochorenia však postupne dochádza aj k poškodeniu nekognitívnych funkcií, ako sú poruchy emotivity, napr. patické nálady, afektívna labilita, afektívna oploštenosť, v neskorších štádiách úbytok vyšších citov. Nekonštantne a väčšinou prechodne sa môžu vyskytnúť poruchy myslenia typu bludov a poruchy vnímania (2). Za príčiny vzniku demencií sa považujú neurodegeneratívne zmeny, poruchy cievneho zásobenia mozgu, metabolické a výživové faktory, napr. diabe-

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest:

Not applicable.

Consent for publication:

Not applicable.

Cit. zkr: Med. Praxi. 2024;21(3):146-150

<https://doi.org/10.36290/med.2024.019>

Článek přijat redakcí: 20. 5. 2024

Článek přijat k tisku: 24. 5. 2024

PhDr. Iveta Ondriová, PhD

iveta.ondriova@unipo.sk